

קונטרס

מִסֵּעַ הַקֹּדֶשׁ

ספור נסיעת מֶרֶךְ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
כְּפִי אֲשֶׁר סִפְרוּהוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִקְדָּמַת דָּנָא
עוֹד מִזְמַן מוֹהַר־נ"ת

נשמעו מפי

הרב החסיד רבי לוי יצחק בענדער זצ"ל
בשבת אחים ביום אחרון של פסח

הובא לדפוס בספר

'שיח שרפי קדש' - ברוסלב

יצא לאור

על ידי אגדת "משך הנחל"

להדפסת והפצת ספרי מוהר"ן מברסלב זיע"א

כל הזכויות שמורות ©

ליצירת קשר: 02-627-3120

להצטרפות לרשימת תפוצה במייל: 148amh@gmail.com

פַּעַם שָׁאֵלוּ אֶת רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ: "פֶּאֲרוּוֹאס הָאֵט עֶפְעַס אַיִיעֶר זַיִדַּע גְּעֵהאַט אַזאַ מִיִן הַמְּשָׁכָה צו אַיִיעֶר בַּאֲבַע אָדל?" - "מַדּוּע הָיָה לְזַקְנֶכֶם הַבְּעַל שֵׁם טוֹב כְּזוֹ הַמְּשָׁכָה דְּוָקָא לְזַקְנֶתְכֶם מֵרַת אָדל?" - "כִּי יָדוּעַ שֶׁהַבְּעַל שֵׁם טוֹב הִחְשִׁיב אֶת בְּתוֹ עוֹד יוֹתֵר מִבְּנוֹ רַבִּי הֵירֶשׁ; וְהִשְׁיֵב רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ: "וּוִיִּל זֵי אִיז אַרוֹם גְּעֵגֵאֲנִיגֶען פֶּסֶדֶר מִיט אַ פֶּאָרְבֶּעֲנִיקֵט הָאָרְץ צוֹם אוֹיפֶּעֲרִשְׁטֵן: 'וּוֹאס נֶאָךְ וּוְאֵלֵט אִיךְ גְּעֵטָאן עֶפְעַס אַ זַאךְ וּוֹאס דָּאס זָאל זַיִן דַּיִן רְצוֹן?'!" - "מִפְּנֵי שֶׁהִיא סְבִיבָה כָּל הָעֵת עִם לֵב כּוֹסֵף לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ (כַּאֲשֶׁר הִיא שׂוֹאֵלֶת כְּבִיכּוֹל בְּכָל פַּעַם אֶת עֲצֻמָּה): 'אִיזָה דְּבַר נּוֹסֵף הָיִיתִי יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת שֶׁיְהִיָּה לְרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ?'!"

[שיח שרפי קודש חלק א' סימן שעה]

א. מרת אדל בת הבעל שם טוב היתה אימה של מרת פיגא אם רבינו ז"ל; וראה ב'שבחי הר"ן' חלק ב' סימן כ"א שבעת צרה הזכיר רבינו על הים את זכות זקנתו מרת אדל.

ב. נשים אינן חייבות כל כך בריבוי מצוות מעשיות כמו האנשים, ואף על פי כן היתה מרת אדל מתהלכת בלב כוסף מאוד על כל פנים לעשות רצון ה' יתברך יותר ויותר, ועל ידי זה זכתה למדרגת הרצון, שהיא המדרגה הנעלה ביותר; ואצל הצדיקים עיקר החשיבות הוא הרצון, לכסוף ולהשתוקק אליו יתברך, כי הגמור והשלמות של כל עבודת המצוות הוא כפי מידת הרצון הטוב שיש לאדם, אשר כפי שירבה בה - כן תהיה המצוה מושלמת יותר ויותר. ראה גם בליקוטי קמא סימן מ"ט: "נמצא כשאדם חושב מחשבות טובות בליבו איך לעבוד את השם יתברך, בזה נעשה ליבו בבחינת 'צור לבבי' (תהלים עג כו) ובבחינת 'וליבי חלל בקרבי' (שם קט כב), שבתוך החלל יתגלו פעולותיו, ועל ידי פעולותיו ומידותיו הטובים יתגלה שהוא מקבל עול מלכות שמים שלימה", עיין שם. (רל"י).

מסע הקדש

ספור נסיעתו של הבעל שם טוב לארץ ישראל,
כפי המקביל אצל אנשי שלומנו מדור דורא.

כִּידוּעַ הָיָה נוהג הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְבַלֵּי לְהַשְׁהוּת וּלְהִלִּין אֲצֵלוֹ שׁוֹם מְמוֹן מִיּוֹם לְחִבְרוֹ, כִּי כָּל הַמַּעֲוֹת שֶׁנִּשְׁאַרוּ אֲצֵלוֹ הָיָה מְחַלְקֵן לְצַדֻּקָּה,

א. נוסח זה של המעשה הוא כפי שסיפרוהו אנשי שלומנו מקדמת דנא, עוד מזמן מוהרנ"ת. רבי לוי יצחק שמעו פעמים רבות באחרון של פסח מרבי שמשון בארסקי אשר היה מספרו מידי שנה בביתו כפי ששמעו מרבי משה ברסלבר, וכלל אנשי שלומנו ישבו שם, וגם רבי אברהם בן רבי נחמן ישב כמה פעמים אז אצל רבי שמשון כשסיפר מעשה זה, וכששאל אותו פעם רבי לוי יצחק אודות פרטי המעשה אמר רבי אברהם שנוסח זה של המעשה בכלליות הינו מדוייק, אלא שבכמה פרטים מהמעשה ישנן כמה נוסחאות, ולא רצה להכריע בזה - "ער האט נישט איבער געשפארט"; רבי אברהם עצמו לא סיפר מעשה זה מעולם, כי כן היתה דרכו, לבלי לספר דבר שלא היה מבורר אצלו בתכלית הברור. כשהיה רבי לוי יצחק בסמארקאנד, אמרו לו זקני החסידים דשם: "מיר ווילן הערן פון אייך ווי איר וועט דערציילן די מעשה פונעם בעל שם, ווייל מיר ווייסן אז איר וועט דערציילן ריקטיגער" - "אנו רוצים לשמוע מכם איך שתספרו את המעשה מהבעל שם טוב, כי אנו יודעים שאתם תספרוהו נכון יותר"; ואחר שסיפר, אמרו לו: "אט אזוי איז ריקטיג ווי איר דערציילט" - "אכן כך הוא נכון כפי שאתם מספרים" - וכל זאת על אף שהיו אותם חסידים מן החולקים על דרך רבינו הקדוש. (רל"י).

ב. ראה בחיי מוהר"ן סימן תצ"ט: "פעם אחת סיפר [רבינו] מעניין ביטחון, ואמר שיש צדיקים שאין מניחים אצלם ממון מיום לחבירו, כמו שמספרין מכמה צדיקים גדולים שהיו לפנינו, כגון הבעל שם טוב ז"ל והצדיק הקדוש מורנו הרב אלימלך ז"ל וכיוצא בהם, שבכל יום ויום היו מפזרים כל הממון שהיה בידם, ולא הניחו אצלם שום ממון מיום לחבירו וכו'", עיין שם; וראה בליקוטי קמא סימן ער"ב: "זה כלל גדול בעבודת השם, שלא ישים לנגד עיניו כי אם אותו היום, הן בעסק פרנסה והצטרכותו צריך שלא יחשוב מיום לחבירו וכו'".

וגם בנסיעתו לארץ ישראל נהג כך, לקחת עמו מעות רק בכדי לכסות הוצאותיו לאותה נסיעה אל הכפר או העיר הסמוכים לו, ושם בטחוננו בה' שיעזרו בכל הצטרכותו ממקום למקום; וצָרַף עמו את בתו מרת אדל ואת שמשו רבי הירש סופר¹. ונסעו מעיר לעיר ומכפר לכפרי, ונמשכה הנסיעה שבועות או חדשים, ובכל פעם עזרו ה' יתברך; עד שהגיעו בערב חג הפסח לעיר סטאמבול².

כשהגיעו לסטאמבול הלכו לאיזה בית מלון, ומחמת עניותם הגדולה שָׁכְרוּ לְעֶצְמָם מְקוֹם בְּמִרְתֵּף הַמְּלִוֵן, מְקוֹם הָעֲנִיִּים. בראות מרת אדל שאין להם מצות ויין ושאר צרכי החג, שאלה את אביה: "מה יהיה לנו לסדר הפסח, והיכן נאכל?" - ולא השיבה אביה דבר, רק הפטיר לעברה: "גאט וועט העלפן, גאט וועט העלפן" - "ה' יעזור, ה' יעזור"; גם הזהיר אותה לבל תאמר ותספר לאיש את דבר מחסורם, שאין להם כלום לצרכי החג. והיא מגדל בטחונה בדברי אביה, פי ידעה שהוא מרגל בנסים, שוב לא דאגה כלל, ויצאה לכבס לעצמה

ג. שנת הנסיעה אינה ידועה. (רל"י); וכפי הנראה היתה נסיעת הבעל שם טוב בשנת תק"ב או תק"ג, כי רק אז נמצא בארץ ישראל בעל האור החיים' הקדוש אשר אליו נסע הבעל שם טוב כמבואר לעיל. [האור החיים' הקדוש הגיע לארץ ישראל בסוף שנת תק"א, ונפטר בי"ד או ט"ו בתמוז שנת תק"ג].

ד. וראה 'שבחי הבעל שם טוב' סימן קע"ג (במהדורת 'זכר נפתלי') ד"ה 'ולמחרת'.

ה. הרה"ק רבי צבי הירש סופר מתלמידי הבעל שם טוב היה מגדולי מקורביו, שימש אצל הבעל שם טוב כסופר סת"ם, והיה רגיל להצטרף אל הבעל שם טוב בנסיעותיו.

ו. מה שנסע הבעל שם טוב בדרך ארוכה ביבשה עד סטאמבול, ולא דרך הים - הוא מחמת סכנת טביעה. (רל"י); וראה 'חיי מוהר"ן' סימן קל"ח ו'שבחי הר"ן' חלק ב' סימן ח' שרבינו ז"ל היה הראשון שנסע לארץ ישראל עם ספינה מאדעס עד סטאמבול, כי מקודם היו יראים ליסע באופן זה, לכן נסעו עד סטאמבול רק דרך היבשה.

ז. היא העיר 'איסטאנבול' בירת טורקיא, ומכונה גם 'קאנסטאנטינאפאל' ו'קושטא'.

איזה בגדים הצריכים כבוס לכבוד החג בחוץ הים. ובהגיע קרוב לחצות היום הלך הבעל שם טוב למרחץ לטבל לכבוד קדשת החג, ואז הלך לבית הכנסת.

באותה עת דרו בארץ אשפנוז, בעיר בערלין כמדמה, עשיר גדול ואשתו אשר כבר באו בימים, והיו חשוכי בנים, ועסקו שניהם ברפואות אצל רופאים, אך כל הרופאים נתיאשו מהם, כי היו שניהם עקרים מבטן ומלדה רחמנא לצלן. אמרו להם אוהביהם שבאוקראינה שברוסיה ישנו בעל שם גדול אשר נודע כפועל ישועות בקרב הארץ, ואצלו בודאי יוכלו בעזר ה' להישע, ושיסעו אפוא אליו; ונכנסו הדברים בלבם, ולקחו עגלה עם כמה סוסים טובים והרבה מעות כדרך הגברים, ונסעו למעז'בוז. תכף בבואם ברו היכן שוכן הבעל שם טוב, ואמרו להם שהנה זה עתה נסע בדרכו לארץ ישראל. בשמעם זאת התישבו בדעתם שהיות שנסעו כבר מרחק כזה - יסעו הלאה אחרי הבעל שם טוב, ואכן ברו את דרך נסיעתו ורדפו אחריו, אלא שבכל מקום ועיר אליהם הגיעו אמרו להם גם כן שהנה זה עתה נסע הבעל שם טוב מכאן; עד שהגיעו גם הם לסטאמבול בערב חג הפסח.

בבואם לסטאמבול התישבו בדעתם שנסתמא לא המשיך הבעל שם טוב בנסיעתו בערב חג הפסח, ואם כן נמצא הוא בודאי כעת כאן בסטאמבול, רק שצריכים לחפשו. ומחמת עשירותם המפלגת הלכו ושכרו לעצמם חדר נאה במדור העשירים בקומה העליונה באותו מלון

ח. כתב ב'אמרי פנחס' שער הקדושה אות ג': "כשהיה הבעל שם טוב בסטאמבול ראה יונגעלייט (בני הנעורים) שיש להם נשמות תנאים; ואמר שהוא מגודל צניעות הנשים אשר שם".

בו שָׁהָה הַפְּעֵל שֵׁם טוֹב; וְהֵם מִחֲמַת שְׁהִינּוּ שְׁיִצְטָרְכוּ לְהַתְמַהֵמָה בְּדַרְךְ, הִבִּיאוּ עִמָּם מִכָּל טוֹב כְּדִי שְׁיִוָּכְלוּ לְעַרְךָ אֶת הַסֵּדֶר כְּדַבְעֵי.

אַחֲרֵי שְׁהִינּוּ וְסִדְרוּ אֶת כָּל צְרָכֵי הַחֵג הַלֵּךְ הַגָּבִיר לְחַפֵּשׂ אַחַר הַפְּעֵל שֵׁם טוֹב, וְהִרְהֵר בְּדַעְתּוֹ שְׁפַעִיר גְּדוּלָּה כִּסְטָאמְבוּל בְּוֹדָאֵי יְהִיָּה לוֹ קָשָׁה לְמִצְאוֹ, וְיִשָּׁב עֲצָמוֹ, וְהִלֵּךְ לְחוּף הַיָּם אֶל הַמָּקוֹם שְׁכָל סְפִינּוֹת הַנוֹסְעִים מְגִיעוֹת, כְּדִי שְׁיִבָּרַר אֲצֵל הַבָּאִים אוֹלֵי רָאוּ אֶת הַפְּעֵל שֵׁם טוֹב, אוֹ שְׁמָא יוֹדְעִים הֵם הֵיכָן הוּא מִתְאַכְסֵן, כִּי עַל הַיָּם בְּדַרְךְ כָּלֵל חוֹלְפִים וְעוֹבְרִים הַנוֹסְעִים בְּדַרְכָּם. וַיַּעַשׂ בֵּן הַגָּבִיר, וּבְחוּף הַיָּם נִגַּשׁ גַּם לְמֵרֶת אֲדָל לְשִׁאֲלָהּ אוֹלֵי יוֹדַעַת הִיא מִהַפְּעֵל שֵׁם טוֹב וְשְׁמָא רָאֲתָהּ אוֹתוֹ; וְהַשִּׁיבָהּ לוֹ: "כֵּן, הַפְּעֵל שֵׁם טוֹב הִגִּיעַ לְכָאן, וְהוּא אָבִי, וּמִתְאַכְסֵן בְּבֵית מְלוֹן פְּלוֹנֵי בְּקוֹמָה הַתְּחַתּוֹנָה". שָׁמַח הַגָּבִיר עַד מְאֹד לְשִׁמְעַ דְּבַרְיָהּ, וְאָמַר לָהּ שֶׁתְּשׁוּב לְעִיר וְתֹאמַר לְאָבִיָּה שְׁיִתְאַכְסְנוּ אֲצֵלוֹ בְּחָג, כִּי כָּבַד הֵכִין מִכָּל טוֹב לְעִרִיכַת הַסֵּדֶר גַּם עֲבוּרָם; וְהִבִּינָה מֵרֶת אֲדָל שֶׁהַבְּטָחוֹן שֶׁל אָבִיָּה הַקְּדוֹשׁ הוּא שְׁהִבִּיא אֶת הַיְשׁוּעָה הַזֹּאת.

אַחֲרֵי תְּפִלַּת עֲרַבִית הַמְּתִינָה מֵרֶת אֲדָל לְאָבִיָּה לְמַטָּה בְּבֵית הַמְּלוֹן, וְכִשְׁפָּא הַפְּעֵל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ סִפְרָה לוֹ בְּשִׁמְחָה רַבָּה מִהֵנִס שְׁעָשָׂה עִמָּם ה', שֶׁהִזְמִין לָהֶם מְקוֹם נָאָה לְמַעְלָה בְּמְלוֹן וְאֶת כָּל הַנְּצָרָךְ לְעִרִיכַת הַסֵּדֶר; וּמִגְדָּל בְּטָחוֹנוֹ לֹא רָאֲתָה שׁוֹם שְׁנוּי בְּפָנָי אָבִיָּהִי, וְלֹא

ט. ראה כעין זה ב'חיי מוהר"ן' סימן רס"ח: "אמר [רבינו]: אני יכול לקבל ממון הרבה בלי שיעור - ולא יהיה אצלי שום שינוי; כי דרך האדם, כשיגיע לידו ממון, בפרט ממון הרבה, נשתנה פניו, ונעשין אצלו שינויים, אבל אצלי, אפילו אם אקבל סך עצום בפעם אחד - אין אצלי שום שינוי כלל. ושמעתי בשמו שאמר שקבלת ממון שלו הוא חידוש אצל השם יתברך בין החידושים שיש לו יתברך; כי יש אצל השם יתברך כמה חידושים, וקבלת ממון שלו הוא חידוש אצל השם יתברך בין החידושים שלו". וראה עוד להלן בחלק ב' סימן

אמר הבעל שם טוב דבר, אלא עלה ונכנס הישר לחדר הגביר, ולא דבר שום דבורים כלל, רק ערך תקף את הסדר במחין דגדלות כראוי.

אחרי שערך חצי הסדר, פנה הבעל שם טוב אל העשיר ואל זוגתו מתוך התרוממות המוח ואמר להם: "איך ווייס פארנואס זענט איר געקומען - איר זענט שוין אויסגעפועלט!" - "יודע אני עבור מה באתם הנה - וכבר נושעתם!". ותכף אחרי שאמר מלים אלו עלה בעלית נשמה בהתדבקות נפלאה, והוריד ראשו בדבקות ובמרירות גדולה מאד עד פדי סימני גסיסה, והיה ממש בסכנה גדולה, ונבהלו מאד ולא ידעו מה זה ועל מה זה, ובתוך כך שמעו איך שהפטיר הבעל שם טוב ואמר בשמחה: "נו, וועל איך דינען דעם אויבערשטן אן עולם הבא!" - "נו, אם כן אעבד את ה' יתברך בלי עולם הבא!"; ואחר כך ראו שמחה ואור גדול על פניו, ונתעורר מדבקותו.

קפ"ג: "סיפר רבי נחמן טולטשינער שעל אף שהיה מוהרנ"ת עני גדול (עד כדי כך שפעמים רבות לא היה לו על הוצאות שבת), לא היו רואים על פניו שום שינוי בין קודם שנתמלא אצלו החסרון לבין אחר שנתמלא החסרון; רק לפני תפילתו ואחריה היה ניכר שפניו שונות! - 'ביי רבי נת'ען האט מען נישט געזעהן קיין שום שנוי אויפן פנים איידער ס'איז נתמלא גענווארן דער חסרון צו נאך ווען דער חסרון איז נתמלא גענווארן; נאר וואס דען? פאר א דאווענען און נאך א דאווענען האט מען געזעהן אז ס'איז אן אנדער פנים!"

י. ראה ב'שיחות הר"ן' סימן מ"ח: "וכל כך הוא צריך להתחזק, עד שהוא מוכרח להיות מרוצה לעבוד את ה' תמיד כל ימי חייו על מנת שלא לקבל פרס וכו', וכעין שמספרים בשם הבעל שם טוב זצ"ל שפעם אחד נפל בדעתו מאוד מאוד עד שנדמה לו שבוודאי לא יהיה לו עולם הבא חס ושלום, ולא היה לו במה להחיות את עצמו כלל; ואמר: 'אני אוהב את השם יתברך בלא עולם הבא!' וכו"; וראה עוד בחיי מוהר"ן סוף סימן צ"א: "בא על דעתי המעשה של הבעל שם טוב ז"ל הידוע, ואז היה סבור הבעל שם טוב ז"ל גם כן שאין לו עולם הבא, ואמר: 'אני אוהב את השם יתברך בלי עולם הבא!'; ושם בסימן תקצ"ד: "סיפר לי [רבינו] מצדיק אחד גדול שכמה פעמים היה חושב בדעתו 'אפילו אם יהיה נעשה ממני חס ושלום אפר תחת כפות רגלי הצדיקים וכו', וסיפר זאת לעניין

מֵאַחַר יוֹתֵר, כְּשֶׁשָּׂאֵלָה מֶרֶת אָדָל אֶת אָבִיָּה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב עַל
כֶּךָ, סִפֵּר לָהּ שֶׁבַעֲת שֶׁהַבְּטִיחַ לַגְּבִיר וּלְאִשְׁתּוֹ שֶׁיִּזְכּוּ לְהַפְקֵד
בְּבָנִים הַתְּעוֹרָר עָלָיו קִטְרוֹג גָּדוֹל לְמַעֲלָה בְּשָׂמִים, הָיִית שְׁשָׁנֵי בָנֵי
הַזּוֹג הָיוּ כְּאִמּוֹר בְּשָׂרָשָׁם עֶקְרִים מְבֹטָן וּמְלֻדָּה וְלֹא הָיָה בְּאִפְשָׁרוֹתָם
לְהוֹלִיד בְּדַרְךְ הַטְּבַע, וְהוּא לֹא עֵינ בְּדָבָר וְהַבְּטִיחַ לָהֶם מִיָּד
שֶׁיִּשְׁשָׁעוּ, וְכַעַת מַחְמַת שְׂצַדִּיק גּוֹזֵר וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקִיִּם (סוּטָה
יב. וְעִי 'מוֹ"ק טז: בַּמְדַּבֵּר יד ד) - צְרִיכִים לְשָׁנוֹת עֲבוּרָם אֶת הַטְּבַע

התחזקות, שגם הצדיק הגדול מאוד נפל בדעתו כמה פעמים כל כך עד שנדמה לו שאבדה תקוותו חס ושלום, עד שהוכרח להחיות את עצמו ולחזק את עצמו בזה שעל כל פנים לא יהיה ממנו ולא כלום וכו'. והנראה מדבריו שכמה וכמה פעמים החייה עצמו בזה ונתרצה גם לזה, שאפילו אם חס ושלום יהיה כך - הוא מרוצה לעסוק בעבודת השם כמה שיוכל לחטוף כל ימי חייו, וה' הטוב יעשה עימו מה שיעשה כרצונו הטוב; וב'ליקוטי הלכות' פסח ט' אות י"ח (מועתק להלן חלק ג' סימן שמ"ח): "אבל מי שרוצה לחוס על חייו האמיתיים באמת, הוא מרוצה לעבוד את ה' בכל מה שיוכל, אפילו אם חס ושלום לא יזכה לשום מעלה רק שיקל מעליו מעט ענשי הגיהנם וכו' או שיזכה לאיזה נקודה טובה בעלמא, וכמו שפעם אחת שמעתי מרבינו ז"ל שאמר לעניין כזה: 'ומה יהיה אם לא יהיה לי עולם הבא - מה לעשות?; ואם יגיע לי גם גיהנם' - והגביה ידיו, כאומר שצריך האדם להתרצות על הכל, כי בוודאי לא יעשה השם יתברך עוולה נגדו חס ושלום, כי צדיק וישר הוא וכו'"; וב'עלים לתרופה' במכתב מיום ר"ח אלול תקצ"ט: "גם מה שמונח כל אחד בעיני עצמו ונדמה לו כאילו חס ושלום חס ושלום אפס תקווה, גם זה בחינת שפיכת דמים, שצריכין לסבול הכל ויעבור עלי מה, ואם חס ושלום לא יהיה לי עולם הבא - אף על פי כן, האמת הוא אמת, ואני חפץ ומשתוקק רק להאמת לאמיתו"; וב'נוצר חסד' (אבות סוף פרק ד): "ופעם אחת על ידי הפצרות אישה עקרה אחת, וגם הוא [הבעל שם טוב] היה לו עת דוחק קודם הפסח, והיא הביאה לו בהרחבה, ונתרחב דעתו הקדושה, ונשבע לה שיהיה לה בן, והיא היתה איילונית ממש לגמרי, ועל ידי שעשה זאת להטריח את קונו שמע כרוז שאין לו חלק לעולם הבא, ושמח הצדיק שמחה גדולה, ואמר: 'עתה בא עת ועונה לעבוד את בוראי באמת בכל ליבי, כי אחר שאין לי ביטחון של עולם הבא!', ובקבלה זאת ובעבודה כזאת אמיתית תיקן הכל; ואמר לו רבו אחיה השילוני הנביא שהיה זה לניסיון, ועל ידי שעמד בניסיון תיקן הכל"; [וראה עוד 'אגרא דפרקא' סימן ב' סיפור כעין זה מהרב המגיד].

לְגַמְרֵי, וְהַבְּעַל דְּבַר' קוֹפֵץ בְּכֹל מְקוֹם וּמִקְטֶרֶג הַיָּאֵךְ לֹא הַשְּׁגִיחַ
 לְפָנָי שֶׁהִבְטִיחַ, וּבִסְבֵּת הַקְטְרוּג הַזֶּה הָיָה הַבְּעַל שֵׁם טוֹב בְּמַרְירוֹת
 גְּדוּלָה, וְגִזְרוּ לְמַעַלָּה שִׁיאֲבֹד אֶת שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא שְׁלוֹ לְגַמְרֵי,
 וּכְשִׁשְׁמַע זֹאת הַבְּעַל שֵׁם טוֹב נִעְנָה תַּכְּף וְאָמַר בְּשִׂמְחָה כַּנִּל: "אִם
 כֵּן אֶעֱבֹד אֶת ה' מֵעַתָּה לֹא שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא!" - כִּי כִּף יוֹכֵל
 לְעַבְדוֹ יִתְבָּרַךְ לֹא שׁוֹם פְּנִיָּה כָּלָל וְכָלָל; כִּיּוֹן שֶׁרָאָה הַשְּׁטָן כִּי
 הַבְּעַל שֵׁם טוֹב נִכְנָס לְעַבֹּדָה גְּדוּלָה כְּזוֹ, לְעַבֹּד אֶת ה' בְּשִׂמְחָה

יא. "צדיקים אז זיי געבן הבטחה, קוקן זיי גוט אין דער הבטחה וואס זיי גיבן צו עס קען
 [מקיים ווערן], דערפאר ביים בעל שם הקדוש איז געווען א געוואלדיגער קטרוג אין
 סטאמבול דארטן ווען ער האט צוגעזאגט פאר די פארפאלק 'קינדער' און ער האט נישט
 געפרעגט, ער האט נישט מען געווען צו זיי קענען האבן קינדער צו נישט, איז געווארן א
 געוואלדיגער קטרוג. און ווייל דער בעל שם הקדוש האט זיי צוגעזאגט, האט מען דאך
 געמוזט מקיים זיין זיין צוויי וואס ער זאגט איז געזאגט - עס ווערט מקיים, האט דאך
 געמוזט מקיים ווערן אז זיי זאלן האבן קינדער, און זיי האבן בשרש גארנישט קיין קינדער
 האבן, האט מען דאך באדארפט מאכן א שנוי אין דעם שרש, [וואס דאס איז אויף געווען
 ביי די אבות און די אמהות הקדושים] דערפאר איז געווען אויף אים א קטרוג: 'פארוואס
 טוסטו אזא זאך? גיב פריער א טראכט, זעה פריער צו עס קען זיין צו נישט' [וועגן] די
 התרוממות וואס ער האט געהאט אויפן וועג דערפאר האט ער גארנישט געטראכט. צדיקים
 אז זיי זאגן א הבטחה, דארפן זיי זיך גוט אויסקוקן אז דער עצם זאך אריין - צו עס קען
 זיין צו נישט" - "צדיקים כשנותנים איזה משהו מעיינים היטב בהבטחתם אם
 זה דבר שיכול להתקיים, ועל כן אצל הבעל שם טוב בהיותו באיסטאמבול היה קטרוג
 גדול ונורא כשהבטיח לזוג שייפקדו, ולא שאל ולא עיין אם יכולים להפקד או לא ונהיה
 מזה קטרוג גדול, ומחמת שהבעל שם טוב כבר הבטיח על כן היו מוכרחים לקיים את
 ציוויו כי מה שאומר וגזר מוכרח להיות ולהתקיים, ועל כן היה מוכרח שיישעו בילדים,
 והם בשורש טבעם לא יכולים היו להפקד, ואם כן היו צריכים [למעלה] לעשות שינוי
 בשורש, וכעין מה שהיה אצל האבות והאמהות הקדושות, ועל כן היה קיטרוג גדול על
 הבעל שם טוב: 'מדוע אתה עושה כזאת, התבונן וראה מקודם אם יכול להיות כזאת או
 לאו, והבעל שם טוב הקדוש מחמת שהיה בהתרוממות המוחין [בדרך ארץ ישראל] על
 כן לא עיין וחשב כלל בדבר. צדיקים כשנותנים הבטחה צריכים הם לעיין היטב בעצם
 ובשורש הדבר אם יכול להתקיים או לאו'. (רל"י).

אָפּלוּ שׁוֹא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס - הַסִּפּוּס וְאָמַר שְׂאֲדַרְבָּא, עֲדִיף שְׂיַחֲזִירוּ לוֹ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא, וְאֶכֶן גָּזְרוּ וּפְסָקוּ בְּשִׁמְיָם שְׂיִזְכֶּה הַבֵּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוּשׁ שׁוֹב לְשׂוֹכֵר עוֹלָם הַבָּא שְׁלוֹ, וְגַם זׁוּג הָעֵקָרִים הַלְלוּ יִזְכּוּ לְבָנִים, וּמִזֶּה נִבְעָה שְׂמִחָתוֹ הָעֲצוּמָה, וְהוּא פֶּשֶׁר הָאֹר הַגָּדוֹל אֲשֶׁר שָׂרָה כְּאִמּוֹר עַל פָּנָיו.

הַמְשִׁיף אִפּוֹא הַבֵּעַל שֵׁם טוֹב לְעֶרְףְךָ אֶת הַחֲצִי הַשְּׁנַי שֶׁל לַיִל הַסֶּדֶר בְּהַתְּלֵהבוֹת נוֹרָאָה וְלֵלָא שׁוּם דְּבוּרִים יְתִירִים, וּכְשֶׁהֲגִיעַ לְתַבוֹת "לְעִשָׂה נִפְלְאוֹת גְּדוּלוֹת לְבָדוֹ כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ" חָזַר פְּעָמִים רַבּוֹת עַל תַּבַּת 'לְבָדוֹ', 'לְבָדוֹ', 'לְבָדוֹ' - בְּקוֹל רָם וּבְהַתְּעוֹרְרוֹת וּדְבָקוֹת עֲצוּמוֹת^{יב}.

וְהִנֵּה כְּשֶׁהָשֵׁם יִתְבַּרְךָ עוֹשֶׂה דְבָר, אֵין הוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ בְּשִׁבִיל דְּבָר אַחַד לְבָד, וְכֵן הִיא הַנְּהַגַת הַצְּדִיק הָאֱמֵת^{יג}, וְעַל כֵּן הִגַּם שְׂבִפְשָׁטוֹת נִסֵּעַ הַבֵּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוּשׁ נִסִּיעָה זֹו בְּשִׁבִיל לְהַגִּיעַ לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, אִף הִיְתָה אִז עוֹד סָבָה לָזֶה שְׁנִסֵּעַ דְּרָךְ שָׁם, כִּי הָיוּ צְרִיכִים לְהַמְתִּיק שֵׁם בְּעִיר סְטַאמְבוֹל אֶת הַדִּין, דִּהְנֵה הִיָּה אִז בְּסְטַאמְבוֹל מְלָךְ צוֹרֵר לְיִהוּדִים אֲשֶׁר חִפְשׁ תְּמִיד עֲצוֹת לְהָמֵם וּלְאַבְדָּם, וּבְכָל פְּעַם כְּשֶׁהִיָּה

יב. הניגון הידוע אצלנו על הקאפיטל "הודו לה' כי טוב וכו', לעושה נפלאות גדולות לבדו וכו'", אותו מנגנים אנשי שלומנו בליל הסדר ובשביעי של פסח - היה מושר כבר אצל מוהרנ"ת ז"ל, ואולי אף אצל רבינו ז"ל, אך הוא אינו מיוחס להבעל שם טוב ז"ל. (רל"י).

יג. ואפילו כשהצדיק מגלה איזה טעם, הוא רק כדי לשבר את האוזן, כמבואר ב'חיי מוהר"ן' בסימן קל"ג: "וכפי הנשמע שהיו לו [לרבינו] כמה וכמה טעמים בעניין נסיעתו לארץ ישראל, מלבד הנסתרות שלא גילה כלל; כי כל דבר ודבר שעשה, לעולם לא עשה דבר בשביל טעם אחד לבדו, רק בכל דבר שעשה היו בו כמה וכמה אלפים ורבבות טעמים עליונים עמוקים וגבוהים מאוד מאוד, ובפרט הנסיעה לארץ ישראל שמסר נפשו על זה מאוד מאוד בלי שיעור וערך". (רל"י); וראה עוד לעיל סימן ע"א.

גִּזְרֵי גְזֵרָה הָיוּ הַיהוּדִים עוֹשִׂים כָּל מִיַּי שֶׁתְּדַלְנֹת וּפּוֹעֲלִים לְבַטֵּל אֶת גְּזֵרָתוֹ, וּבְאוֹתָהּ עֵת טַבַּס הַמֶּלֶךְ עֲצָה בְּסוּד גָּדוֹל עִם מַסְפָּר מְעַט וּמְצַמְצָם שֶׁל שָׂרָיו, וְהַחֲלִיטוּ בִּינֵיהֶם לְגַזֵּר גְּזֵרַת מִיתָה עַל הַיהוּדִים בְּאִפְנֵי אַכְזָרֵי בְּיוֹתֵר, כִּי גִזְרוּ לְהַשְׁמִיד לְהַרְגֵּם וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיהוּדִים מִנְעֵר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, בְּיוֹם טוֹב רֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, וְהַסְפִּימוּ כִּי תַכְףּ בְּעֲלֹת הַשֶּׁחַר יִתְחִילוּ בָּזָה, וְלֹא יִשְׁאִירוּ שָׂרִיד וּפְלִיט חַס וְשָׁלוֹם; גַּם קָבְעוּ בְּתוֹךְ הַגְּזֵרָה לְבַלֵּי לְגַלּוֹת אֶת דְּבַר גְּזֵרָה זוֹ לְשׁוֹם אָדָם, וְהַסְפִּימוּ בִּינֵיהֶם כִּי מִי שֶׁיִּגְלֶה וְיִסְפֹּר הַדְּבַר - יוֹמֵת גַּם הוּא, כָּל זֹאת כְּדֵי שֶׁלֹּא יוֹדַע דְּבַר הַגְּזֵרָה לַיהוּדִים, וְלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ לְבַטֵּלָהּ.

בֵּין שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ הָיָה שׁוֹר אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל, וְהָיָה צָר לוֹ עַל הַגְּזֵרָה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת, וְהֵלֶךְ וְקָרָא בְּכַהֲלָה לְשָׁנִים מִנְּכַבְדֵי הַיהוּדִים בְּלִיל הַפֶּסַח בְּשַׁעַת עֲרִיכַת הַסֶּדֶר, וְגִלָּה לָהֶם בְּסוּד גָּדוֹל מִגְּזֵרָה זוֹ, וְהַפְטִיר וְאָמַר לָהֶם: "חַיֵּי נְתוּנִים בְּסַפְנָה אִם יִתְגַּלֶּה לְמֶלֶךְ שְׂיֻדְעִים אַתֶּם מִגְּזֵרָה זוֹ, וְעַל כֵּן אֵין לִי שׁוֹם עֲצָה לְתַת לָכֶם, אוֹלָם בְּאִתִּי בְּזֹאת רַק לְהוֹדִיעְכֶם שֶׁתְּדַעוּ מִגְּזֵרָה זוֹ, וְדַעוּ אֶת אֲשֶׁר לְפָנֵיכֶם לְטַבַּס עֲצָה לָזָה, וְה' יִהְיֶה בְּעֶזְרְכֶם". וְהִתְיַעֲצוּ נְכַבְדֵי הָעִיר בִּינֵיהֶם כְּדַת מַה לַעֲשׂוֹת, וְהַחֲלִיטוּ הַיּוֹת שֶׁהַקִּיסְרִינֵי (אִם הַמֶּלֶךְ) הֵיָא אוֹהֲבֵת יִשְׂרָאֵל וְגַם מְלַמְּדָת, עַל כֵּן יִלְכוּ אֵלֶיהָ לְטַבַּס עִמָּה יַחַד עֲצָה הַיֵּאָף לְבַטֵּל הַגְּזֵרָה.

הִלְכוּ אִפּוֹא תַכְףּ נְכַבְדֵי הָעִיר לְאַרְמוֹנָה שֶׁל אִם הַמֶּלֶךְ, וּבְדַרְךָ הַלּוֹכִים עָבְרוּ בְּסֻמוֹף לְמִלּוֹנוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ, וְשָׁמְעוּ אֵיף שְׂאוּחָזוּ בְּאַמִּירַת הַהַגְּדָה וְחוֹזֵר שׁוֹב וְשׁוֹב בְּקוֹל צְעָקָה עַל הַתְּבוֹת "לְעוֹשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָדוֹ" - 'לְבָדוֹ, לְבָדוֹ' כַּנֵּ"ל; נִעְנֵנוּ וְאָמְרוּ זֶה לָזֶה: "וְעַתָּה עָר וְיִיֶּסֶט וְאִסְפָּאֵרָא מִיֵּן צְרוֹת אֵיז דָּא אוֹיֵף יוֹדֵן, וְוַאֲלֵט

עַר אַזוֹי גַעשְׂרִיגֵן? - "אַלוּ יַדַע יְהוּדֵי זֶה אֵיזוּ גִזְרָה נּוֹרְאָה מְרַחֶפֶת מֵעַל רֵאשִׁים שֶׁל בְּנֵי הָעִיר הַיְהוּדִים, וְכִי הִיָּה מִתְּלַהֵב וְצוּעֵק כָּל כָּף?".

כְּשֶׁהֲגִיעוּ לְאַרְמוֹן אִם הַמֶּלֶךְ, וְהִיָּה אֲזוּ זְמַן חֲצוֹת לַיְלָה וְהִיא הִיָּתָה כְּבָר יִשְׁנָה, בְּקִשׁוֹ מֵהַשּׁוֹמְרִים לְהַעֲרִיָּה וְלוֹמַר לָהּ שֶׁהִיָּהוּדִים מִבְּקָשִׁים לְדַבֵּר עִמָּה דְּבָר חָשׁוּב שְׁלֹא נִתֵּן לְדַחוּתוֹ. נִחְרְדָה אִם הַמֶּלֶךְ מְאֹד וְנִתְּנָה לָהֶם רִשׁוּת לְהַפְנִס אֵלֶיהָ לְפָנִים, כִּי הִבְיָנָה שֶׁדְּבָר נֶחֱוֶץ הוּא, וְקִבְּלָה אוֹתָם בְּסִבָּר פָּנִים יְפוֹת. סִפְרוּ לָהּ הַנִּכְבָּדִים מֵעַנִּין הַגִּזְרָה שֶׁגִּזַּר בְּנֵה הַמֶּלֶךְ עַל תּוֹשְׁבֵי הָעִיר הַיְהוּדִים, וּבְקִשׁוֹהָ שֶׁתִּטְכַּס עֲצָה בְּחֻכְמָתָה לְבַטְלָהּ, בְּאִפְּן שְׁלֹא יוֹדַע לְבָנָה שֶׁהִשָּׁר גְּלָה לָהֶם אֶת דְּבָר הַגִּזְרָה, וְכִי הֵם הָיוּ אֶצְלָהּ.

בְּחֻסָּד ה' עָלְתָה לָהּ בְּרַעֲיוֹנָה עֲצָה, וְצוּתָה תַכְּף לְרַתֵּם עֲבוּרָה אֶת הַעֲגָלָה, וְאַמְרָה לַיְהוּדִים שִׁימְתִּינוּ לָהּ שֵׁם בְּאַרְמוֹן. הִלְכָה וְנִסְעָה בְּאַמְצַע הַלַּיְלָה לְאַרְמוֹנוֹ שֶׁל בְּנֵה הַמֶּלֶךְ וְהַעֲרִיָּה אוֹתוֹ מִשְׁנַתּוֹ בְּחֻרְדָּה גְּדוּלָה, וְשָׂאָלָה אוֹתוֹ אֵיזָה דְּבָר רַע עָשָׂה, כִּי אָמְרָה שֶׁבְּעֵלָה הַמֶּלֶךְ הַמְּנוּחַ, שֶׁהוּא אָבִי הַמֶּלֶךְ, בָּא אֵלֶיהָ בְּחִלוּם הַלַּיְלָה בְּמוֹרָא גְּדוּל וְאָמַר לָהּ שֶׁנִּגְזְרָה גִזְרָה עַל מִשְׁפַּחְתּוֹ, אֲשֶׁר עַד לְמַחֲרַת בְּבִקְרָא לֹא תִשָּׂאָר לוֹ שׁוּם שְׂאֲרִית מִבְּנָיו וְנִכְדָּיו, וְיִכְלוּ וְיִאֲבְדוּ לְעַד וְלִנְצַח; וּבִכְנֵן שָׂאָלָה אִם הַמֶּלֶךְ אֶת בְּנָה: "אֵיזָה דְּבָר נּוֹרָא נַעֲשֶׂה בְּמַלְכוּת, שֶׁעַל יָדוֹ בָּאָה עַל מִשְׁפַּחְתּוֹ גִּזְרַת כְּלִיָּה נּוֹרְאָה שְׁכּוֹז?!" הַחֵל הַמֶּלֶךְ לְמַנּוֹת בְּפָנֶיהָ אֵי אֵלוֹ עוֹלוֹת שְׂאוּלֵי מִחֻמָּתָם נִגְזְרָה עֲלֵיהֶם גִּזְרָה זוֹ, אִךְ הִיא אָמְרָה לוֹ כָּל הָעֵת: "לֹא, לֹא! אֵין מִתְקַבֵּל עַל הַדַּעַת שֶׁמִּחֻמַּת עוֹלָה כְּזוֹ תִגְזַר עַל מִשְׁפַּחְתּוֹ גִּזְרָה נּוֹרְאָה כְּזוֹ!" - וּבְקִשָּׁה לְעֵין בְּפָנֶקְסֵי הַמֶּלֶךְ, אוּלַי נִמְצָא שֵׁם אֵיזָהוּ דְּבָר עוֹלָה. פִּתְחוּ לְפָנֶיהָ הַפָּנֶקְסִים, וּמִצָּאָה אִם הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּכְתְּבָה שֵׁם הַגִּזְרָה הַזֶּה, וְתַכְּף שְׂרָאָתָה זֹאת פָּנְתָה אֶל הַמֶּלֶךְ בְּצַעֲקָה: "בְּוֹדָאֵי!

בְּיָדַי! בְּלִתי סֶפֶק שֶׁבְּעֵבוֹר זֶה נִגְזְרָה עַל מִשְׁפַּחְתָּנוּ גְּזֵרָה זֹאת! וְאָמְרָה לוֹ בְּכַעַס: "וְכִי עִם עַם הַיְהוּדִים הַנֶּהָרַךְ מִתְחִיל? וְכִי לֹא יִדְעַתְּ שֶׁכָּל מִי שֶׁהִתְחִיל לְהִצִּיק לָהֶם לֹא יֵצֵא מִכַּף בְּשָׁלוֹם?! הֲלֹא פָּרַעְהָ צָרַר אֶת יִשְׂרָאֵל, וּמָה הִיָּה בְּסוּפוֹ? 'סוּס וְרוֹכְבוֹ רָמָה בֵּימָּנוּ', וְכֵן הָמָן, וְכֵן שָׂאֵר הַרְשָׁעִים שֶׁנִּחְלוּ מִפְּלֵה (כִּי הַקִּיסְרִית הִיְתָה מְלֻמְדֵת כַּנִּל); לֵךְ וּקְרַע חֵישׁ מִהֲרָה אֶת כְּתַב הַגְּזֵרָה הַזֶּה לְלֹא שְׁהִיּוֹת, וְשֵׁלֵא יוֹדַע כָּלֵל וְכָלֵל שֶׁהִיְתָה קִימַת גְּזֵרָה כְּזוֹ!". מִחֲמַת הַפְּחַד לָקַח הַמֶּלֶךְ תַּכְפֵּף וּמִיד אֶת כְּתַב הַגְּזֵרָה וּקְרַעָהּ בְּפָנָי אִמּוֹ, וְאַף הִזְהִיר אֶת כָּל שָׂרָיו וְעַבְדָּיו כִּי מִי שִׁסְפָּר שֶׁהִיְתָה גְּזֵרָה כְּזֹאת יוֹמַת; וְאִז אָמְרָה לוֹ אִמּוֹ הַקִּיסְרִית שֶׁיְכוּל לְלַכֵּת לִישׁוֹן לְבִטָּח, כִּי בְּיָדַי לֹא יֵאָנֶה לָהֶם כָּל רַע. שָׁבָה אִם הַמֶּלֶךְ לְבֵיתָהּ, וּבִשְׂרָה לְנִכְבְּדֵי הָעִיר שֶׁהִמְתִּינוּ לָהּ שֵׁם שֶׁכָּבֵר נִתְבַטְּלָה הַגְּזֵרָה וְכִי יְכוּלִים הֵם לָשׁוּב לְבִתְיָהֶם, וּלְהוֹדִיעַ לְאַחֵיהֶם הַיְהוּדִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לְהוֹדוֹת לָהּ עַל חֲסָדָיו הַטּוֹבִים אֲשֶׁר גָּמַל עִמָּהֶם לְבָדוֹ, לְלֹא יִדְעַתְּם."

בְּשׁוֹבֵם עָבְרוּ הַנִּכְבְּדִים שׁוֹב בְּסִמּוּף לְבֵית מְלוֹנּוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ, וְשָׁמְעוּ שֶׁעוֹדוֹ אוֹחֵז בְּאוֹתוֹ קָטַע שֶׁל הַהֲגָדָה, וְחוֹזֵר עֲדִין עַל הַתְּבוּת "לְעוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת גְּדוּלוֹת לְבָדוֹ" - 'לְבָדוֹ, לְבָדוֹ' וְכוּ'; אוֹלָם עֲתָה הִבְחִינוּ שֶׁאוֹמֵר זֹאת בְּשִׁמְחָה וּבְהִרְחַבַת הַלֵּב הִרְבֵּה יוֹתֵר מִכִּפֵּי שֶׁשָׁמְעוּהוּ קִדְּם לְכֵן, כְּשֶׁהִלְכוּ לְבֵית אִם הַמֶּלֶךְ.

לְמַחֲרַת בְּבִקֵּר עָמְדוּ הַנִּכְבְּדִים הַנִּל בְּבֵית הַפְּנִסָּת וּסְפְרוּ לְכָל הַמְתַּפְּלָלִים אוֹדוֹת הַנִּס הַנּוֹרָא שֶׁהִיָּה בְּלִילָה הַהוּא, וּבְדַרְךָ

יד. ראה עוד 'כתם אופיר' (קאמארגא) על מגילת אסתר פרק ח' פסוק ז'.

טו. ראה בזוהר הקדוש פרשת בלק דף ר' ע"ב, שמבאר את הפסוק "לעושה נפלאות גדולות לבדו" שהשם יתברך עושה בכל יום ניסים ונפלאות להציל בני אדם אשר רק הוא 'לבדו' יודע מהם, אבל בני האדם אינם יודעים כלל מהצרה ומהישועה שנעשו להם, עיין שם.

אגב התלוּצְצו וּלְעָגוּ מְעַט לְאוֹתוֹ יְהוּדֵי מְשָׁנָע' אֲשֶׁר חָזַר הֲרִיבָה עַל הַתְּבוּת "לְעוֹשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוּלוֹת לְבָדוּ" וְכוּ', פַּעַם בְּקוֹל שֶׁל צְעָקָה וְהַתְּעוֹרְרוֹת וּפַעַם בְּקוֹל שֶׁל שְׂמֵחָה - "אֵינְנֵנָה גְּעוּוּעַן עֶפְעַס אֲ מְשׁוּגָע'נֵנָה, הָאֵט חוּזַר גְּעוּוּעַן 'לְבָדוּ', 'לְבָדוּ', 'לְבָדוּ'; נִעְנָה כְּנִגְדָם הַבְּעַל שֵׁם טוֹב בְּעֶצְמוֹ - וְהֵם לֹא הִפְרִירוּהוּ", וְאָמַר לָהֶם: "וּוּעַן נִישָׁט דְּעַר וּוּאֵס אִיר זָאגְט - וּוּאֵלְט דְּעַר נִישָׁט גְּעוּוּעַן!" - "אֵלְמָלָא יְהוּדֵי זֶה שְׂצָעַק כְּךָ וְהִנֵּכֶם לוֹעֲגִים לוֹ - לֹא הִתְרַחַשׁ לָכֶם נִישָׁט מִפְּלֵא זֶה, כִּי הִכַּל הָיָה עַל יְדוּ!".

אַחֲרֵי הַחֵג כְּשֶׁנִּפְרְדוּ לֵילָף לְדַרְכָּם, בְּקֶשׁ הָעֶשִׂיר לְתַת לְבַעַל שֵׁם טוֹב סְכוּם כֶּסֶף רַב עֲבוּר הַבְּרִכָּה שְׁבָרְכוּ, וְלֹא הִסְפִּים הַבְּעַל שֵׁם טוֹב רַק שְׁיָתְנוּ לוֹ וּלְאָדָל בְּתוֹ וּלְרַבֵּי הִירֶשׁ אֶת דְּמֵי הַסְּפִינָה הַנוֹסְעַת לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יוֹתֵר; וְנָתְנוּ לוֹ, וְתַכְף שְׂכָרוֹ מְקוֹמוֹת בְּאַנְיָה הַנוֹסְעַת לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל. וְהַבְּעַל שֵׁם טוֹב לֹא הִשְׁתַּהֵה כָּלֵל בְּעִיר, אֶלָּא תַכְף בְּחַל הַמוֹעֵד לְמַחֲרַת יוֹם טוֹב הַמְּשִׁיף בְּנִסְיַעְתּוֹ, וְעָלָה לְסִפְיָנָה הַנוֹסְעַת לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל.

לְפָנַי נִסְיַעְתֶּם אָמַר הַבְּעַל שֵׁם טוֹב לְרַבֵּי הִירֶשׁ וּלְבָתוֹ אָדָל שְׁיֵשׁ בְּיָדוֹ שֵׁם קְדוֹשׁ, אֲשֶׁר בְּכֹנֶנֶת שֵׁם זֶה יִכּוֹל הוּא לְפָרֵס 'פֶּאטְשִׁילְע' (מְטַפַּחַת בֶּד) עַל הַיָּם, וַיִּשְׁבּוּ עָלָיו וַיַּעֲבְרוּ אֶת הַיָּם", וַיִּגְיַעוּ כְּךָ עַד עִיר

טז. ראה ב'שבחי הבעל שם טוב' סימן קצ"ב (במהדורת 'זכר נפתלי') שבהיות הבעל שם טוב בסטאמבול לא ידעו שאדם גדול הוא, כי לא היה לבוש אז בבגדיו החשובים, מפני שלטול הדרך [וראה שם מופת נוסף שפעל הבעל שם טוב בהיותו שם].

יז. כי גם מה שעלה ברעיון הקיסרית לומר לבנה את דמיון החלום וכו', גם זה היה בזכות הבעל שם טוב הקדוש. (רל"י).

יח. ראה 'ליקוטי תורה' להאריז"ל (פרשת שמות סוף ד"ה 'ותרא'): "דע כי שם 'מה"ש', שם אחד מע"ב, יש בו סגולה שכשיהרהר ויזכור בו תמיד בלי היסח דעת - שלא יטבע במים;

הנמל יפו שבארץ ישראל; אולם כל זאת בתנאי שיכוננו היטב באותו שם, ולא יפסיקו במחשבתם בכונת שם זה אף לרגע אחד - אז יוכל לפעל כזאת, שיגיעו באפן זה לארץ ישראל - "ער האט אזא מין שם, וואס זיי זאלן אינזין האפן דעם שם, און זאלן האלטן שטארק דעם שם און נישט אפלאזן קיין און רגע - קען ער טאן אזא זאך אז זיי וועלן קומען קיין ארץ ישראל". נענתה מרת אדל ואמרה שהיא מקבלת זאת על עצמה; אולם רבי הירש אמר שחושש הוא לקבל על עצמו דבר זה, פן יאבד חלילה לרגע אחד את כונת המחשבה האמורה, והבעל שם טוב הקדוש לא חפץ להשאירו לבדו, על פן שזכרו מקומות על הספינה כנ"ל, ועלו על ספונה.

בדרך השתוללה על הים רוח סערה גדולה עד מאד, והספינה חשבה להשבר, והיו כל נוסעי הספינה בסכנה גדולה מאד, עד

וזוהו 'ותקרא שמו מש"ה - כי מן המים משיתהו' (שמות ב י); וראה עוד בדגל מחנה אפרים' פרשת וישלח ד"ה 'עוד יש לפרש': "על דרך שסיפר אדוני אבי זקני נ"ע זללה"ה [הבעל שם טוב] שפעם אחת עבר ה'נעסטיר' (נהר) בלי שום שם, רק היה מניח חגורו ועבר עליו; ואמר שבאמונה גדולה הוא שעבר; אמנם ראה בספר 'נוצר חסד' (אבות פ"ו ד"ה 'אהבה'): "מימיו [של הבעל שם טוב] לא נשתמש בשום שם, וסיפר שבעת היותו עדיין קטן, ולימד לו רבו המובהק אחיה השילוני הנביא כל השתמשות השמות להבין ולהורות, ומחמת שהיה קטן חשק לראות אם יש בכוחו לעשות איזה פעולה, והניח חתיכת בגד על הנעסטיר, ועבר הנעסטיר בשם; ועל זה עשה תשובה כל ימיו, והרבה תעניתים לתקן פגם זה, ולבסוף תיקן זה שפעם אחד היה נצרך לעבור הנעסטיר מחמת סכנת מוות של ישמעאלים, והניח חגורה על הנעסטיר ועבר הנעסטיר בלי שום שם, אלא באמונה גדולה באלקי ישראל וכו'".

יט. ראה גם לעיל סימן שמ"ט: "אמר הבעל שם טוב הקדוש: 'וען איך זאל געווען האפן אשת געורים, וואלט איך פארשפרייט די פאלע אויף דעם ים און איך וואלט געקומען קיין ארץ ישראל' - 'אם היתה לי (עדיין) 'אשת געורים', הייתי פורש כנף בגדי על הים וכך הייתי מגיע לארץ ישראל'".

שְׁהִתְחִילוּ הַנוֹסְעִים לְהַשְׁלִיךְ מֵהַסְפִּינָה כָּל חֲפְצֵיהֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִטְבַּע הַסְפִּינָה מִכֶּבֶד הַמֶּשָׁא מִחֶמֶת הַיָּמִים הָרַבִּים שֶׁנִּכְנָסוּ בָּהּ. נִעְנָה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְאָמַר לְבָתוֹ שֶׁבְשָׁלוֹ הַסַּעַר הַגָּדוֹל הַזֶּה, וְכִי גָלוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם כִּי הֵעֲצָה לְהַנְצִל מִזֶּה הִיא שִׁישְׁלִיךְ לַיָּם אוֹתָהּ בְּעֶצְמָה - אוֹ אֶת כְּתָבֵי שְׁלָקָח עִמּוֹ לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְאִזּוֹ יִשְׁקֹט הַיָּם מִזַּעְפוֹ; וְשָׁאֵל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב אֶת בָּתוֹ פִּיֵּצֵד יִנְהַג בְּדָבָר זֶה.

נִעְנָתָה מֶרַת אָדָל וְאָמְרָה שֶׁהִיא מוֹכֶנָה לְמָסַר אֶת נַפְשָׁה עֲבוּר הַצָּלָת הַכְּתָבִים, וּבִקְשָׁה שִׁישְׁאוּהָ וַיִּטְלִיחָהּ אֶל הַיָּם, כִּי כְּתָבֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ נִצְרָכִים בְּעוֹלָם יוֹתֵר מִמֶּנָּה, כִּי עוֹד יַעֲשׂוּ בְּוַדַּאי 'יְהוּדִים' רַבִּים בְּעוֹלָם^{כא}; וְאִכֵּן עָשׂוּ כְּדַבְרֶיהָ, וְלִקְחוּהָ וְהוֹרִידוּהָ בְּחָבֶל עַד סְמוּךְ

כ. אולי כדי להדפיסם, או מפני טעם אחר. (רל"י).

כא. וראה בארוכה ב'ליקוטי הלכות' הכשר כלים ד' אות כ"ד: "זהו שאמרו רבותינו ז"ל על פסוק 'תהום אמר לא בי היא וים [אמר אין עימדי]' (איוב כח יד) שבשעת מתן תורה בא השטן לפני הקדוש ברוך הוא ואמר לו: היכן תורה? אמר לו: אצל בן עמרם. בא לו אצל משה, אמר לו: היכן תורה? אצל ים. בא לו אצל ים, אמר לו: היכן תורה? 'לא בי היא', לך אצל בן עמרם. בא לו אצל בן עמרם, אמר לו: היכן תורה? אצל תהום, אמר לו: היכן תורה? אצל בן עמרם, אמר לו: היכן תורה? אמר לו: 'אין עימדי', לך אצל בן עמרם. בא לו אצל בן עמרם, אמר לו: היכן תורה? אצל הקדוש ברוך הוא. וזהו שאמר 'תהום אמר לא בי היא וים אמר אין עימדי', 'לא יותן סגור תחתיה וכו'" (שם פסוק טו), 'אבדון ומוות אמרו' (שם פסוק כב) - ופירש רש"י: 'המאבדין וממיתין עצמן עליה אמרו 'באזנינו שמענו שמעה' (שם), שהגיע בה - מתקיימת בו' וכו". כי יש דרכי התורה שאי אפשר להשיגם כי אם מי שיכול לירד לתוך התהום ממש וכו', רק מה שאמר שהתורה אצל הים והתהום, כוונתו שאי אפשר לבוא לבחינת קבלת התורה באמת בכל עת כי אם מי שסובל יגיעות עצומות ומשבר מניעות גדולות כמו יורדי הים, ויורד לתוך התהום ממש וכו', היינו שעיקר קבלת התורה וקיומה היא במי שממית ומאבד עצמו עליה לסבול יגיעות עצומות ולשבר כל המניעות על ידי תוקף הרצון והחשק, וזה היה כוונתו במה שאמר שהיא אצל הים והתהום, כי אין הכוונה שיירד האדם לתוך הים והתהום ממש להוציא אותה משם, רק העיקר הוא הרצון והחשק, שיהיה מרוצה באמת לסבול מסירת נפש אפילו לירד לתוך הים והתהום ממש

מֵאֵד לְפָנַי הֵיִם. אֲלֵא שְׁאֵז נִמְלָכָה בְּדַעְתָּהּ וְרִמְזָה לָהֶם בְּיָדֶיהָ שְׁיַעֲלוּהָ שׁוֹב אֶל הַסְּפִינָה, וְאֵז אִמְרָה לְאֲבִיהָ שְׁטוֹב יוֹתֵר שְׁיִזְרֹק אֶת כְּתָבָיו לַיָּם, כִּי אִם יִרְצָה הַשֵּׁם עוֹד יֵצֵא מִמֶּנָּה נֶכְד כְּזָה־כִּי שְׁיַעֲשֶׂה סִפְרִים נְאִים עוֹד יוֹתֵר מֵאֲבִיהָ הַבֶּעַל שֵׁם טוֹב־כִּי - "אִם יִרְצָה הַשֵּׁם עָס וְעֵט אַרְוִים קוֹמְעֵן פּוֹן מִיר אֶ קִינֵד וְוֵאֵס וְעֵט מֵאֲכֵן שְׁעֲנַעְרַע כְּתָבִים" (וַיֵּשׁ אֲוִמְרִים שְׁמִיד נִתְחַרְטָה וְאִמְרָה כֶּף, וְלֹא שְׁלֶקְחוּהָ וְהוֹרִידוּהָ); וַיַּעֲשׂוּ כִּכָּל דְּבַרְיָהּ, וְהִשְׁלִיכוּ הַכְּתָבִים לַיָּם, וַיַּעֲמֵד הֵיִם מִזְעָפוֹ.

בשבילה, אבל תיכף כשהוא מרוצה לכך ברצון חזק באמת - עוזר לו ה' יתברך לקבלה מיד, כי על ידי הרצון משבר כל המניעות וזוכה לקבלה כראוי כנ"ל וכו', שהעיקר תלוי ברצון שבלב ובפיו, כי צריכין לדבר הרצון והכיסופין בפיו כדי להוציא מכוח אל הפועל (ראה ליקוטי קמא סימן סו), ותיכף שהוא מרוצה על הכל באמת, אפילו למסור נפשו לעלות לשמים ולירד לתוך הים בשביל התורה - תיכף הוא זוכה אליה; כי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו, ואין הקדוש ברוך הוא שולח להאדם מניעות שלא יוכל לשברם אם ירצה, והעיקר הוא על ידי תוקף הרצון כנ"ל וכו', עיין שם.

כב. וכל אחד מהחסידיים אומרים פירושים שונים לפי דרכם על מי התכוונה מרת אדל באמרה זאת, אבל אנחנו יודעים בבירור האמת, שכונתה היתה על אדוננו מורנו ורבינו הקדוש נ'חל נ'ובע מ'קור ח'כמה אשר השאיר לנו את ספריו הקדושים וגילה שם עצות ותורות כאלה למגדול ועד קטן, ועד היום הזה הוא הרבי שלנו, ועצותיו הקדושות קיימות לעד ולנצח נצחים, אף לאחר ביאת משיח צדקנו, וכן לאחר התחייה, ולנצח. (רל"י).

כג. ראה ב'חיי מוהר"ן סימן שנ"ג: "אמר שיודע כל הצדיקים וכו' מאיזה מקום הם אומרים תורה, ובאיזה מקום נשאר בשעת הסתלקותם, והתחיל לחשוב: 'הבעל שם טוב ז"ל - מבינה וכו'; אבל אני אומר תורה ממקום שהוא למעלה מאלו המקומות, כי אני רוצה רק חדשות וכו'"; וראה עוד שם בסימן שפ"א: "אמר: אם היה הבעל שם טוב שומע תורתו - היה אצלו גם כן חידוש וכו'"; 'ביאור הליקוטים' על ליקוטי תניינא סימן ע"א: "ועוד נשתלש בחוט המשולש, רבינו ישראל בעל שם טוב זצוק"ל [אף על פי שלא נמצא מאתו רק ספר קטן, כתר שם טוב, אבל גם הוא רב וגדול באיכותו] וכנגדו גברו החובלים הנ"ל, ועלו ובאו ברבים וגדולים בתורה ובחכמה, אשר קמו כנגדו, ובעטרת זקנים בני בנים יצא מאיתו מוהר"ן זצוק"ל, אשר זה ינ'ח'מ'נ'ו, בנ'חמת ע'ונג ו'נועם המ'זחין [נועם] הנ"ל, לעד ולנצח".

אָז רָאוּ שְׁקֻרוּכֵים הֵם לְאִי אֶחָד מֵאֵי הַיָּם, וְקָרַב רַב הַחוּבֵל אֶת הַסְּפִינָה לְאִי, וַיֵּרְדוּ הַנוֹסְעִים הַרְבִּים לְנוּחַ וּלְפֹשׁ מִנְסִיעֶתָם הַקָּשָׁה. וְהִנֵּה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הָלַךְ סְבִיבוֹת הָאִי אַחוּז בְּשַׁרְעֶפְיוֹ, וּבָתוֹ וּשְׁמָשׁוּ רַבֵּי הִירֵשׁ הוֹלְכִים בְּעֻקְבוֹתָיו, וְהִלְכוּ לְהִלָּאָה מִשָּׂאָר הָאֲנָשִׁים, וּלְפָתַע הַתְּנַפְלוּ עֲלֵיהֶם 'אֵיִדִּימֵאקְעס' (רוֹצְחִים פְּרָאִים אוֹכְלֵי אָדָם) אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ לְהִרְגֵם, וּקְשָׁרוּם זֶה לָזֶה בְּחֻבָּלִים וְהִטִּילוּם עַל הָאָרֶץ, וּכְבָר כְּפִסְעַת הָיָה בֵּינָם וּבֵין הַמּוֹת, כִּי הִרְצָחִים נִעְמְדוּ בְּסִמּוּךְ לָהֶם לְהִשְׁחִיזוּ וּלְחַדְדוּ אֶת סְפִינֵיהֶם עַל מְנַת לְשַׁחֲטֵם רַחֲמָנָא לְצִלָּן; וְצַעַק רַבֵּי הִירֵשׁ סוֹפֵר לְהַבַּעַל שֵׁם טוֹב: "רַבֵּי! וּוּאָס שְׁוויִיגֵט אִיר?!" - "רַבֵּי! מַדוּעַ הַנְּכֶם שׁוֹתְקִים?!" ; הַשֵּׁיב לוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב: "לְקַחוּ מִמֶּנִּי אֶת הַמְּחִינִי", אֵינִי יוֹדֵעַ כְּלוּם!"^{כה}. כְּעֵבֶר זְמַן מָה צַעַק שׁוֹב

כד. ראה ב'ליקוטי הלכות' עירובי תחומין ו' אות י"ז: "כשמנסין את האדם לוקחין ממנו את שלימות הדעת, שזהו עיקר הניסיון שלו, וכן של כל הצדיקים, כאשר שמעתי ממנו"; ושם 'נפילת אפים' ו' אות ח': "גם על גדולי הצדיקים עובר בחינה זאת, שקודם כל תורה מוכרח לעבור דרך אלו הבלבולים וספיקות שהם בחינת 'לבי סחרחר' (תהלים לח יא) וכו' וכו', כמו שמבואר שם (ליקוטי תנינא סימן יב). וזהו בחינה הנ"ל מה שהשם יתברך לא גילה לאברהם את הארץ מיד, כדי שיצטרך לחפש ולבקש אחר רצונו היטב, וזה עיקר הניסיון שלו, וכן של כל הצדיקים, וכמו ששמעתי מפיו הקדוש שבשעת הניסיון של כל האדם אין האדם בדעתו בשלימות בעניין הניסיון, כי אם היה דעתו שלם בזה - לא היה לו ניסיון כלל. וכל זה הוא עניין הנ"ל שהשם יתברך ניסה את אברהם ולא גילה לו את הארץ מיד, כדי שיהיה נבון ומסופק - ואף על פי כן יחפש ויבקש אחר רצונו, ועל ידי זה דייקא יזכה שהשם יתברך יגלה לו רצונו, וירבה שכרו על ידי זה, כי על ידי הבקשה והחיפוש יזכה לעליה גדולה וכנ"ל".

כה. וראה ליקוטי תנינא בסוף סימן מ"ח (דפוס מוהרנ"ת תקפ"א): "כל אלו הנפילות והירידות והבלבולים וכיוצא בזה, צריכים בהכרח לעבור בהם קודם שנכנסין בשערי הקדושה, וגם הצדיקים האמיתיים עברו בכל זה וכו', ומה עשה הבעל שם טוב זצ"ל על הים כשהסיתו הבעל דבר לעבור על דת חס ושלום? ומזה תבין עד היכן אתה

רבי הירש לרבו הבעל שם טוב הקדוש: "רבי! מדוע הנכם שותקים!?", והשיב לו שוב הבעל שם טוב: "איך ווייס גאר ניט! אפֿשֿר ווייסטו עפֿעס?" - "יודע אני לָאו כָּלוּם! אוֹלי יודע אַתָּה אִיזָה דָּבָר?". נַעֲנֶה רַבִּי הִירֶשׁ וְאָמַר: "איך ווייס גאר ניט, נָאר אִיךְ ווייס דָּעם אָלף בֵּית!" - "אַיני יודע כָּלוּם, כִּי אִם אַתְּ הָאָלף בֵּית בְּלָכָד!". צַעֲק לְעַבְרוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב: "טע, וואס'זע שווייגסטו? זאג! זאג!" - "אם פֿן מדוע שותק הנך? אמר! אמר!". והתחיל רבי הירש לומר: 'אלף' - והבעל שם טוב חוזר אחריו ואומר: 'אלף', וכן 'בית' וכו' וכו' פסדר - עד ששָׁב הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ לְמַחוּ

צריך להתחזק, ולבלי לייאש עצמך חס ושלום אף אם יהיה מה שיהיה; וראה בספר 'נתיב מצוותיך' (לר"א מקאמאראנא) נתיב האמונה שביל א' אות ט': "ולקחו ממנו כל המדריגות, אף תורתו ותפילתו, שלא ידע לומר 'ברוך' מתוך הסיודור, שלא הבין האותיות, ואמר: 'מה בכך? אסע עם הארץ ובור אל הצדיק אור החיים לארץ הקדושה!' - וקיבל הכל; עד שנשברה הספינה [כמובא כאן בפנים שכבר נכנסו מים לספינה], ובתו הצדקת אדל טבעה בים, וצעקה 'אבי הרחמן, היכן אתה שאתה רואה בצרתי?!' - ומרוב צערו וצרתו, וגם שנסתלקו ממנו המדריגות וכל הקדושות, בא אליו הס"מ הרשע ימח שמו ואמר לו מה שאמר. וכשראה צרתו, צרה גדולה, שבא נפשו עד שאול - אמר: 'שמע ישראל ה' אלוקיני ה' אחד, ריבון העולמים - אני חוזר לביתי; ותיכף בא אליו רבו המובהק אחיהו השילוני הנביא, והראה לו היכן היה"; וראה עוד בספר 'זקן ביתו' (אבות פ"א משנה ג אופן ל): "ומיד בא אצלו הס"מ הרשע ואמר לו: 'ישראל, ראה מה שהקדוש ברוך הוא עושה לך! מוטב וכו'", השיב לו הריב"ש טוב זלה"ה: 'מה יהיה כשאני אהיה איש פשוט? אבל איש ישראל רשאי לומר 'שמע ישראל ה' אלוקיני ה' אחד!'; מיד כשראה הס"מ שאין דבריו נשמעין לפניו - מיד ברח ממנו וכו'", עיין שם (וראה עוד שם פרק ב משנה א אופן ג ד"ה 'הסתכל'); וראה בסוף ספר 'תולדות יעקב יוסף' (אחרי 'אלה הדברים ששמעתי ממורי זלה"ה, וכתבתי רק ראשי פרקים וכו'): "עוד שמעתי בשם מורי, כשהלך בנסיעה הידועה וכו' כשנשברה לו הספינה והיה בעצבות גדול, ובא רבו ותמה עליו, והראה לו באיזה עולמות הוא עכשיו וכו'", עיין שם.

וְלִדְבָקוֹתָיו^י; וְתַכְף נִשְׁמַע מֵרְחוֹק קוֹל פְּעֻמוֹנֵי מֶרְכָּבָה נוֹסְעַת, וְנִתְיָרְאוּ הָרוֹצְחִים לְנַפְשָׁם, וְנָסוּ וּבְרָחוּ לְדַרְכָּם. כְּשֶׁהִגִּיעָה הַמֶּרְכָּבָה יָרַד מִמֶּנָּה הַ'קוֹטְשֶׁעֶר' (בְּעַל הָעֶגְלָה) וְהִתִּיר קִשְׁרֵיהֶם, וְהֶעֱלַם אֶל הַ'קְאָרְעֻטְע' (מֶרְכָּבָה), וְהוֹלִיכֶם בַּחֲזָרָה אֶל שְׂפַת הַיָּם; שָׁם הִיָּתָה סְפִינָה אַחֲרַת בְּסָמוּךְ לָאֵי, וַיִּרְדּוּ לְתוֹכָהּ, וְנָסְעוּ. וְזֶה הַבְּעַל עֶגְלָה נִכְנָס לְתוֹךְ הַסְּפִינָה, וְנִהְיָה עֵתָה רַב הַחֹבֵל שֶׁהֵשִׁיט אֶת הַסְּפִינָה - "דְּעַר קוֹטְשֶׁעֶר אִיז אַרְיִין אִין שִׁיף אַרְיִין, און ער איז געווארן דער קאפיטאן וואס האט געפירט די שיף".

וְהִנֵּה הַנוֹסְעִים סָבְרוּ שֶׁהֵם מִמְּשִׁיכִים לְנִסְעַ לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְאָף הַבְּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ בְּעֶצְמוֹ חָשַׁב כֵּן, אָף בְּשִׁבְעֵי שָׁל פֶּסַח לְקִרְאָת עָרֵב רָאוּ כִּי הַסְּפִינָה שָׁבָה בְּטָעוֹת אֶל סִפְר הָעִיר סְטַאמְבּוּל; אוֹ אִז חָזַר בּוֹ הַבְּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ מִכּוֹנָתוֹ לְנִסְעַ לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, כִּי רָאָה שְׁמֹן הַשָּׁמַיִם אִין מַנִּיחִין אוֹתוֹ לְנִסְעֵי.

כו. ראה גם 'כתונת פסים' פרשת בלק ד"ה 'ובזה יובן וירא': "ואם רואה שהוא בסוד הקטנות ואינו יכול לכיין, שמתגברים עליו המחשבות זרות - אז יתפלל כתינוק בן יומו מתוך הכתב, כאשר העיד מורי על עצמו שהיה בארץ אחרת זמן מה בבחינה זו, שנסתלק ממנו הכל, והיה מדבק עצמו אל האותיות וכו', וכך ציווה לאיש פרטי שיעשה כך, עד שחזר למדריגתו העליונה וכו'"; ועוד כתב שם: "ששמעתי ממורי על עצמו, אחר ירידתו הנ"ל היה לו עלייה כפולה, גם בגשמי היה מאהב לכל אדם, ברואהו שהכל מסתלק ממנו, ואחר כך חזר למעלתו - אם כן הכל בידו יתברך וכו', ודברי פי חכם חן", עיין שם.

כז. וראה באיגרת הנודעת שכתב הבעל שם טוב הקדוש לגיסו ותלמידו הרה"ק רבי גרשון מקיטוב בשנות התק"י (נדפסה בסוף ספר 'בן פורת יוסף', ובספר 'דגל מחנה אפרים' פרשת בשלח ד"ה 'או יאמר' הזכיר איגרת זו): "תתפלל עבורי בכוונה הזאת, שאזכה להסתפח בנחלת ה' בחיים וכו', השם יודע שאין אני מייאש עצמי מנסיעה לארץ ישראל אם יהיה רצון השם, ולהיות עימך ביחד וכו'"; וראה עוד ב'חיי מוהר"ן סימן ק"מ הטעם שלא היה יכול הבעל שם טוב לבוא לארץ ישראל; וראה ב'ליקוטי

וּמְשׁוּם כִּן נִהְגוּ כָּל פְּזוּרֵי יִשְׂרָאֵל הַהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הַבְּעַל שֵׁם טוֹב
 לַיֵּשֶׁב יִתְדוּ בְּיוֹם שְׂבִיעֵי שָׁל פֶּסַח^כ לְפָנוֹת עֶרְבִיט, כִּי אִזּוֹ הַגִּיעַ
 כְּאִמּוֹר הַבְּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ בַּחֲזָרָה לְסֵטְאִמְבּוּל^י, וְהָיוּ מְסַפְּרִים
 מֵעֵשָׂה זֶה^{יא} וּמוֹדִים לֵה' יִתְבָּרַךְ עַל גְּדֹל הַנֶּס, שֶׁצְּדִיק גְּדוֹל זֶה נִצּוֹל

הלכות' ברכת הפירות ד' אות ז' (עפ"י התורה 'חבלים נפלו לי בנעימים' שבליקוט
 תנינא סימן עא): "זהו הטעם שאנשים קטנים נכנסין לארץ ישראל בקלות, וגדולי
 הצדיקים יש להם מניעות עצומות מלבוא לארץ ישראל, עד שמשה לא זכה לבוא
 לארץ ישראל, וכן סמוך לדורותינו היה הבעל שם טוב ז"ל ורבי נפתלי [כ"ץ, בעל
 'סמיכת חכמים'] ז"ל שלא יכלו לבוא לארץ ישראל, כי משה רבינו לפי עוצם גדולתו
 אם היה נכנס לארץ ישראל היו צריכים ליכנס וליפול כל החובלים לתוך הנעימים
 להתתקן, והיו צריכים להתתקן כל המוחין הפגומים שנפגמו מחטא אדם הראשון ואילך
 שכולם הם בחינת חובלים, בחינת מוחין של חוץ לארץ שנמשכין על ידי פגם הכבוד,
 על ידי שפוגמין בכבוד ה' יתברך, שהם כלל כל החטאים שבעולם, שכולם היו צריכים
 להתתקן על ידי משה, כי כל אחד כפי מה שזוכה לקבל קדושת ארץ ישראל, דהיינו
 השפעת הנועם - כמו כן באין ונופלים בחינת החובלים להתתקן, ועל כן אם היה
 משה רבינו נכנס לארץ היו צריכים כל החובלים להתתקן, ומחמת שאז עדיין לא הגיע
 הזמן לזה, כי לא ייגמר תיקון כל החובלים עד שיבוא משיח ויבער רוח הטומאה מן
 הארץ, ומחמת שלא היה אפשר לתקנם אז - היו יכולים לגרום פגם יותר חס ושלום,
 על כן היה מן הנמנע שהוא יכנס לארץ עם ישראל", עיין שם.

כח. בחוץ לארץ נוהגין לספר מעשה זה בשבת אחים ביום 'אחרון של פסח', ובארץ ישראל
 כשחל שביעי של פסח ביום ששי מספרים את המעשה בסעודה שלישית של שבת אסרו
 חג. (רל"י).

כט. ומה שנוהגין העולם לעשות אז סעודה, ויש מהם גם שאומרים שהבעל שם טוב
 תיקן זאת ואכל אז לאטקעס וקניידלאך - אינו נכון, והבעל שם טוב עצמו כלל לא
 ציווה על הדבר. ואצל אנשי שלומנו לא נטלו ידים לסעודה, רק היו מחלקים מעט
 יין ושותים 'לחיים'. (רל"י).

ל. אמנם נס ההצלה מהרוצחים ה'אידימאקעס' היה באחד מימי חול המועד. (רל"י).

לא. ואצל אנשי שלומנו היו מוסיפים לספר גם את המעשה מהשידוך ששידך הבעל שם
 טוב לתלמידו רבי נחמן מהארידענקא, ואודות הולדת רבינו בחדר הבעל שם טוב, כמובא
 לעיל בסימן א', עיין שם.

מִהָרוֹצְחִים וְשָׁב לְחַיִּים וְלִשְׁלוֹם^י; וְהָיוּ אוֹמְרִים בְּסִיּוּמוֹ: "וּמִסְתַּמָּא
הָיָה בַּעַל הַסְּפִינָה אֵלֶיהוּ הַנְּבִיא זָכוֹר לְטוֹב":

[שיח שרפי קודש חלק א' סימן שעג]

לב. ונהגו אנשי שלומנו לומר מזמור ק"ז שבתהלים קודם תפילת מנחה בכל ערב שבת - וגם בערב שביעי של פסח אף שלא חל יו"ט בשבת. (רל"י); וראה בקונטרס 'פתח אליהו' לריא"ז מרגליות: "שמעתי מפי חסידים זקנים, שאחר הנס הגדול הידוע שהיה להבעל שם טוב הקדוש זי"ע בשובו מהנסיעה שנסע לארץ ישראל, ולאות תודה להשם יתברך על נס הגדול שהיה לו, הכניס הבעל שם טוב הקדוש זי"ע לנוסח תפילת מנחה ערב שבת קודש לומר בתחילת מנחה מזמור ק"ז שבתהלים, בבחינת קרבן תודה לארבעה הצריכים להודות לה', על כל הנפשות המובלעות בכל ימי השבוע בעמקי המצולות הדומים להולכי דרכים, חובשי בית האסורים, חולים שנתרפאו, יורדי הים, ובעת הזאת הגיע עת צאתם למקורותם על ידי עליית העולמות וכו'". ובעצם עניין אמירת המזמור 'הודו' בערב שבת - ראה 'שיחות הר"ן' סימן ע"ר; 'ליקוטי הלכות' ברכות הריח א' אותיות ב' ג', עירובי תחומין ה' אות מ"א ושם הלכה ו' אות ז', כלאי בהמה ד' אות ז'.

הופיע מחדש!

הספר שרבים חיכו לו

"שארית יצחק"

לר' יצחק
ברייטער הי"ד

כמו כן ניתן להשיג את הספר הנפלא:

"שיח שרפי קודש"

ג' כרכים מלאים מזן אל זן
דיבורים ושיחות מבוררות מרבינו הק'
וממוהר"ג'ת כפי אשר נמסרו
ע"י ר' לוי יצחק בנדר ז"ל

ספר
חובה
בכל
בית

משלוח
עד
הבית

להשיג ב: אגודת "משך הנחל"

טל: 02-627-3120

וכן בכל מוקדי המכירות של ספרי ברסלב

היום חייתי חיים טובים

חיים חדשים באים לעולם

שי"ח שרפי קדש

לאחר עשור
טל ציפורה:
עריכה
מיוחדת

פנים חדשות באו לכאן
ג' ברכים מפוארים
מלאים מזן אל זן
עם תורה-שבעל-פה
בהסידות ברסלב

השלמת שיחות מתוך שמיעה
חוזרת של מאות קלטות מר'
לוי יצחק בנדר ז"ל | סדר נכון
ורצוי כך שכל אחד ימצא את
מבוקשו | עשרות אלפי מראי
מקומות | על כל דיבור ושיחה:
אסמכתאות, הקשרים והפניות.
למאמרי הז'ל וספרי הסידות.

ג' ברכים
ראשונים

הלב
והנשמה
טל ברסלב

סיפורים נפלאים, שיחות קודש,
אמרות טהורות, הנהגות ישרות
מנהגים והליכות מהנהלים
הנובעים מוהיכל הרבי הגדול

רבי נחמן מברסלב זע"א
ותלמידו הנשגב

רבי נתן מברסלב זע"א
ותלמידיהם ותלמידי תלמידיהם
מדור לדור שנמסרו מפה לאוזן
בין החסידים בדורות הקדומים
ונשמעו לדור האחרון מקו
ברסלב פה מפיק מרגליות

רבי לוי יצחק בנדר ז"ל
ששמעם מבין תלמידו הגדול של
מוהר"ת ז"ל רבי אברהם בן רבי
נחמן מטולטשין ז"ל

אגודת "משך החל"
02-627-3120

להשיג במוקדי מכירת ספרי ברסלב